

Sabina Grabowska

"Udział Prezydenta RP w kształtowaniu składu Rady Ministrów w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku", Bartłomiej Opaliński, Toruń 2013 : [recenzja]

Polityka i Społeczeństwo nr 2 (15), 151-153

2017

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sabina Grabowska*

**BARTŁOMIEJ OPALIŃSKI:
UDZIAŁ PREZYDENTA RP W KSZTAŁTOWANIU
SKŁADU RADY MINISTRÓW
W KONSTYTUCJI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Z 1997 ROKU,
WYDAWNICTWO ECE, TORUŃ 2013, 174 SS.**

Publikacja *Udział Prezydenta RP w kształtowaniu składu Rady Ministrów w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku* autorstwa Bartłomieja Opalińskiego stanowi ciekawy i wartościowy wkład w naukę prawa konstytucyjnego. Jak sam Autor zauważa już we *Wstępie*: „Problematyka podjęta w pracy dotyczy istotnego zagadnienia z zakresu funkcjonowania polskiej władzy wykonawczej, jakim jest wpływ Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na personalną obsadę Rady Ministrów” (s. 8). Autor, będąc prawnikiem, większości swoich wywodów nadał charakter prawniczy. Jednakże „właściwe przeprowadzenie rozważań implikowało uwzględnienie ujęcia politologicznego. Instytucje analizowane w pracy działają bowiem w przestrzeni politycznej. Zupełne oderwanie od tego ujęcia i oparcie analizy wyłącznie w płaszczyźnie normatywnej czyniłoby wywody niekompletnymi, zaś konkluzje sformułowane na ich podstawie – czysto teoretycznymi” (s. 9). Należy to uznać za właściwe podejście do badanej tematyki.

Tematyka monografii ściśle odpowiada tytułowi opracowania. Monografia składa się z czterech rozdziałów, wstępu, zakończenia, wykazu ważniejszych skrótów oraz bibliografii. Każdy z rozdziałów ma podobną strukturę. Autor konsekwentnie rozpoczyna je od *Wprowadzenia*, w dalszej kolejności są merytoryczne podrozdziały i rozdział kończy się *Podsumowaniem*.

W pierwszym rozdziale zatytułowanym *Konstytucyjne uwarunkowania struktury Rady Ministrów* B. Opaliński przedstawia podstawowe

* Instytut Nauk o Polityce, Wydział Socjologiczno-Historyczny, ul. Kopisto 2a, 35-959 Rzeszów, e-mail: ztppp@univ.rzeszow.pl

założenia konstytucyjnej regulacji składu Rady Ministrów, pozycję ustrojową prezesa Rady Ministrów, wiceprezesa Rady Ministrów, ministrów – z podziałem na ministrów kierujących działami administracji rządowej i ministrów wykonujących zadania wyznaczone przez prezesa Rady Ministrów, a także pozycję ustrojową przewodniczących komitetów. W *Podsumowaniu* Autor stwierdza, iż Rady Ministrów w formie nadanej Konstytucją RP z 1997 r. nie należy określać jako „polityczny monopol”. Trzeba raczej stwierdzić, iż obecnego kształtu Rady Ministrów nie należy nazywać gabinetem znanym klasycznym systemom parlamentarno-gabinetowym. „Świadczy o tym w szczególności hierarchizacja politycznoustrojowa jej członków, czemu służy oparcie struktury rządu na zasadzie politycznego kierownictwa Prezesa Rady Ministrów, zróżnicowania statusu ustrojowego ministrów oraz ograniczonej samodzielności politycznej ministrów” (s. 49).

Rozdział drugi *Udział Prezydenta RP w procesie kreowania Rady Ministrów* przybliża zagadnienia dotyczące teoretycznych modeli kształtowania składu Rady Ministrów oraz konstytucyjne procedury tworzenia Rady Ministrów, a także wotum zaufania dla Rady Ministrów i procedury rezerwowe tworzenia Rady Ministrów. B. Opaliński zauważa: „Funkcjonowanie modelu dualistycznej władzy wykonawczej ukształtowanego na podstawie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r. opiera się na rozdzieleniu zadań, funkcji i kompetencji pomiędzy podmioty należące do tego segmentu władzy. Każdy z tych podmiotów pełni odmienną rolę w sprawowaniu funkcji władzy wykonawczej. Stanowi to naturalną konsekwencję zróżnicowania zadań ustrojowych, które zostały im przypisane, oraz charakteru posiadanej legitymacji demokratycznej” (s. 51).

W *Podsumowaniu* Autor nie boi się wyrażać swoich opinii. Stwierdza, iż „w każdym kolejnym trybie tworzenia rządu ustrojodawca zmniejszył i ograniczył wymogi formalne niezbędne do uzyskania przezeń zaufania i aprobaty ze strony Sejmu. Można więc mówić w tym zakresie o «malejącym rygoryzmie»” (s. 84). Ponadto B. Opaliński zauważa, że „Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej bierze aktywny udział w procesie kreowania Rady Ministrów. Najpełniej jego partycypacja dostrzegalna jest w procedurach określonych w art. 154 ust. 1 i 2 oraz art. 155 ust. 1 Konstytucji. Poszczególne czynności w ramach kreowania gabinetu dokonywane są przy pomocy aktów urzędowych głowy państwa” (s. 84).

Kolejny, trzeci rozdział recenzowanej monografii jest zatytułowany *Udział Prezydenta RP w dokonywaniu zmian w składzie Rady Ministrów*. Na jego treść składa się przedstawienie zagadnień z zakresu odpowiedzialności członków Rady Ministrów przez Sejmem oraz przed Prezesem Rady Ministrów, a także odpowiedzialności prawnej człon-

ków Rady Ministrów. Autor przedstawia zakres podmiotowy analizowanej odpowiedzialności i tryb jej egzekwowania oraz skutki prawne podjętych decyzji.

B. Opaliński w *Podsumowaniu* do tego rozdziału stwierdza: „Analiza przepisów Konstytucji RP nie pozostawia wątpliwości co do tego, że dokonywanie zmian w składzie Rady Ministrów wymaga udziału Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, będącego jedynym podmiotem uprawnionym do przeprowadzenia takich modyfikacji. Wskazane uprawnienie ma charakter osobisty, nie może ono zostać przeniesione na żaden inny podmiot. Dotyczy ono w takim samym zakresie odwołania członka Rady Ministrów w konsekwencji nieuchwalenia mu wotum zaufania albo uchwalenia wotum nieufności przez Sejm (art. 157 ust. 1 i 2 Konstytucji), jak również odwołania go na wniosek Prezesa Rady Ministrów (art. 161 Konstytucji)” (s. 123).

Na ostatni, czwarty rozdział *Zakończenie działalności Rady Ministrów* składa się analiza konstytucyjnych przesłanek dymisji Rady Ministrów, kręgu podmiotów objętych dymisją Rady Ministrów oraz procedury dymisji Rady Ministrów, a także politycznych i ustrojowych skutków dymisji Rady Ministrów. Autor zauważa, że „przepisy Konstytucji nie przewidują bezpośredniej inicjatywy prezydenta w zakresie dymisjonowania Rady Ministrów. Jest to w pełni świadome rozwiązanie ustrojodawcy, odpowiadające przyjętej konstrukcji ustrojowej, zbudowanej w oparciu o model parlamentaryzmu zracjonalizowanego. Logika tego modelu ustrojowego wyklucza możliwość ponoszenia przez rząd odpowiedzialności przed prezydentem”.

Zakończenie stanowiące podsumowanie całych rozważań jest klarowne i wyczerpujące. Autor trafnie formułuje wnioski i je uzasadnia, a ponadto na poparcie swoich tez przytacza opinie innych naukowców.

Podsumowując, opracowanie prezentuje wysoki poziom merytoryczny, Autor ze znanstwem przedstawia analizowane zagadnienia, dobrze argumentuje swoje tezy i trafnie wyciąga wnioski. Dlatego też z pełnym przekonaniem rekomenduję monografię Bartłomieja Opalińskiego *Udział Prezydenta RP w kształtowaniu składu Rady Ministrów w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku* jako lekturę, która będzie pomocna nie tylko dla osób zawodowo zajmujących się tą tematyką, ale również dla studentów kierunków studiów prawniczych i politologicznych.